

Małgorzata Zając, Renata Birska

Wykorzystanie platformy konsorcjum lubelskich uczelni w realizacji szkoleń online prowadzonych przez Bibliotekę Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

Forum Bibliotek Medycznych 6/2 (12), 460-469

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mgr Małgorzata Zając

Mgr Renata Birska

Lublin – UM

WYKORZYSTANIE PLATFORMY KONSORCJUM LUBELSKICH UCZELNI W REALIZACJI SZKOLEŃ ONLINE PROWADZONYCH PRZEZ BIBLIOTEKĘ UNIwersYTETU MEDYCZNEGO W LUBLINIE

Abstract

The Library of the Medical University of Lublin has used the Moodle platform for teaching since the academic year 2006/2007, when the first online course for doctoral students was made available. Now all the online trainings, in Polish as well as in English, are conducted using this platform. Contents of the trainings – static materials – apart from traditional text contain graphics, films with images or videos with sound and spoken text visible on the screen. Moodle interactive tools are also used in the courses – quizzes, assignments for checking the students' knowledge and a questionnaire for creating a survey.

Streszczenie

Biblioteka UM w Lublinie wykorzystuje platformę Moodle w dydaktyce bibliotecznej od roku akademickiego 2006/2007, w którym to udostępniono pierwsze szkolenie online dla doktorantów naszej Uczelni. Obecnie wszystkie kursy online, zarówno w wersji polskiej, jak i angielskiej, realizowane są na tej platformie. Treści szkoleń – materiały statyczne - poza tradycyjnym tekstem zawierają grafikę oraz filmy z przewijającymi się zdjęciami lub głosem i mówionym tekstem widocznym na ekranie. W szkoleniach online zastosowano również materiały interaktywne dostępne na platformie: quizy i zadania, wykorzystywane w module sprawdzającym, oraz kwestionariusz służący do opracowania ankiety ewaluacyjnej.

Wprowadzenie

Działalność dydaktyczna to dla biblioteki uczelnianej jedno z jej podstawowych zadań. Ze względu na preferencje użytkowników coraz sprawniej posługujących się narzędziem, jakim jest komputer z jednej strony oraz wzrastającą liczbę uczestników

szkoleń z drugiej, realizacja kursów w formie zdalnej wydaje się rozwiązaniem logicznym i uzasadnionym.

Biblioteka Główna Uniwersytetu Medycznego w Lublinie tę formę kształcenia studentów wykorzystuje od roku 2007, kiedy to na platformie Konsorcjum Lubelskich Uczelni zostało udostępnione pierwsze szkolenie z podstaw informacji naukowej dla słuchaczy studiów doktoranckich. W ubiegłym roku akademickim 2012/2013 Biblioteka zrealizowała w sumie 8 kursów: 7 obowiązkowych i 1 fakultatywny. W ramach zajęć obowiązkowych prowadzone były szkolenia z naukowej informacji medycznej dla polskich studentów I, III roku studiów licencjackich i I roku studiów magisterskich Wydziału Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu, anglojęzycznych studentów I roku 6-letniego programu medycyny i stomatologii oraz słuchaczy I roku studiów doktoranckich wszystkich wydziałów.

Jako kurs fakultatywny zrealizowane zostało po raz pierwszy w minionym semestrze szkolenie z naukowej informacji medycznej dla studentów I roku stomatologii. Analizując dotychczasowe statystyki, średnio jedno ze szkoleń online kończy rocznie około 450 polskich studentów, 30 studentów studiów anglojęzycznych i 80 doktorantów.

Od 2013 roku praktycznie wszystkie szkolenia, zarówno w wersji polskiej, jak i angielskiej, realizowane są na platformie Konsorcjum Lubelskich Uczelni, wykorzystującym aplikację Moodle. Wcześniej były prowadzone dwutorowo, dla doktorantów na platformie Moodle, natomiast dla pozostałych studentów kursy były przygotowane w oprogramowaniu Flash, i z dołączonym modułem sprawdzającym na licencji Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego udostępniane ze strony Biblioteki.

Student, aby stać się uczestnikiem szkolenia, musi założyć konto na platformie Konsorcjum, a następnie zapisać się na kurs samodzielnie lub zostać zapisanym przez prowadzącego. W naszej jednostce polscy studenci zapisują się na kursy sami, studentów anglojęzycznych zapisuje pracownik Biblioteki. Szkolenia dostępne są wyłącznie dla studentów zalogowanych na platformie i zapisanych na kurs, aktualnie nie są dostępne dla gości.

Słuchacze studiów doktoranckich, którzy mają najwyższy poziom trudności kursu, przed jego rozpoczęciem dodatkowo uczestniczą w spotkaniu organizacyjnym, podczas którego prezentowana jest platforma Konsorcjum, omawiane są zasady realizacji szkolenia i uzyskania zaliczenia.

Studenci mogą realizować kursy z komputerów w sieci uczelnianej (np. w Bibliotece) lub z komputerów prywatnych. Wybierając tę drugą opcję, uczestnik szkolenia musi otrzymać indywidualne hasło zapewniające pełny dostęp do licencjonowanych źródeł elektronicznych omawianych w treściach.

<p>Topic 1</p> <p>1. General information</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Briefly about the library and services for students 2. Electronic resources of the library <p>2. Looking for some information in the databases</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Introduction 2. Database searching <ul style="list-style-type: none"> 2.1 PubMed 2.2 Scopus 2.3 ScienceDirect 2.4 AccessMedicine 2.5 Dentistry & Oral Science Source <p>3. Linking tools making full text access easier</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. AtoZ list and OVID LinkSolver
<p>Topic 2</p> <ul style="list-style-type: none"> Test
<p>Topic 3</p> <ul style="list-style-type: none"> Survey

Widok tematów w kursie dla studentów I roku studiów anglojęzycznych

Podczas trwania każdego z kursów, studenci mający problemy ze zrozumieniem wybranych zagadnień, mogą skorzystać z konsultacji indywidualnych, zgłaszając się osobiście w proponowanych przez Bibliotekę godzinach, lub umawiając się na inny dogodny dla siebie termin.

Material statyczny

Szkolenia na platformie Moodle (aktualna wersja 2.0) realizowane są w tak zwanym układzie tematycznym, tzn. kurs podzielony jest na tematy zawierające treści szkolenia, test, czasami również zadanie (lub zadania) otwarte oraz ankietę ewaluacyjną. Wszystkie tematy widoczne są przez cały czas trwania kursu.

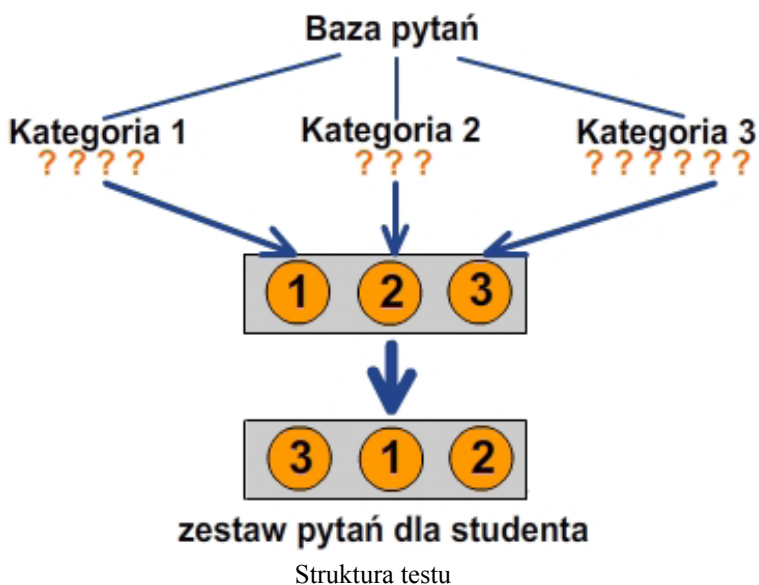
Materiały edukacyjne w kursach prezentowane są na dwa sposoby. Pierwszy sposób - treści zapisane są w plikach umieszczonych bezpośrednio na platformie i dostępne dla studenta po kliknięciu na odnośnik do danego pliku. Drugi sposób - treści zapisane są w plikach posadowionych poza platformą Moodle (na serwerze Biblioteki) i dostępne

po kliknięciu na umieszczony na platformie link do adresu URL. Takie rozwiązanie jest prostym sposobem przeniesienia treści szkoleń, wcześniej przygotowanych i dostępnych w Internecie - w ten sposób zostały udostępnione na platformie Konsorcjum kursy wcześniej opracowane we Flash'u.

Treści kursu, poza tradycyjnym tekstem, zawierają grafikę, co jest szczególnie przydatne przy zobrazowaniu np. wszelkiego rodzaju wyszukiwań w bazach danych. W szkoleniach wykorzystano również filmy (w wersji polskiej i angielskiej) z przewijającymi się zdjęciami lub głosem i mówionym tekstem widocznym na ekranie. Zastosowanie filmów pozwala np. na wirtualne zwiedzenie Biblioteki, a w przypadku filmów z dźwiękiem, dodatkowo stwarza sytuację zbliżoną do bezpośredniego kontaktu nauczyciel-uczeń, kiedy to student widzi, co dzieje się na ekranie, śledzi ruch myszki i słyszy komentarz nauczyciela. W ten sposób zaprezentowano treści w szkoleniu dla studentów anglojęzycznych. Tekst został tu ograniczony do minimum, wszystkie przykłady wyjaśniono w filmach, które student może odtworzyć po kliknięciu na link. Wykorzystano tu filmy oryginalne, przygotowane przez twórców baz, jak również przygotowane przez nas.

Material interaktywny

Każdy kurs zawiera moduł sprawdzający, który składa się z testu (realizowanego na platformie jako aktywność quiz), czasami dodatkowo z zadań otwartych (realizowanych na platformie jako aktywność zadanie).

<p>Pytanie 8 Nie udzielono odpowiedzi Oznaczono za punkty: 5 🚩 Otaguj pytanie</p>	<p>Poniżej przedstawiono opis publikacji z Polskiej Bibliografii Lekarskiej:</p> <p>Tytuł oryginału: Wybrane problemy w postępowaniu fizykalnym u chorych po wszczepieniu układu stymulującego.</p> <p>Tytuł angielski: Selected physiotherapy implications in managing patients with pacemakers.</p> <p>Autorzy: Kuliński Włodzisław</p> <p>Źródło: Acta Balneol. 2011; 53 (4) s.244-251, il., bibliogr. 10 poz., rez., sum.</p> <p>Proszę <u>rozpoznać rodzaj dokumentu</u>, którego będzie Pan/i szukać w katalogu OPAC. Następnie proszę znaleźć ten dokument i w okienku wpisać jego sygnaturę. W przypadku braku dokumentu w zbiorach Biblioteki UM proszę wpisać <i>brak</i></p> <p>Odpowiedź: <input style="width: 100%;" type="text"/></p>
<p>Pytanie 9 Nie udzielono odpowiedzi Oznaczono za punkty: 2 🚩 Otaguj pytanie</p>	<p>Poprzez bazę ibuk Biblioteka zapewnia dostęp do pełnego tekstu książki:</p> <p>Olszewska A., Dilling-Ostrowska E.: Bóle głowy. Warszawa : Wydaw. Lek. PZWL, 2008. ISBN: 978-83-200-3513-1.</p> <p>Wybierz jedną odpowiedź:</p> <p>☐ Prawda</p> <p>☐ Fałsz</p>
<p>Pytanie 10 Nie udzielono odpowiedzi Oznaczono za punkty: 2 🚩 Otaguj pytanie</p>	<p>Poniższy opis bibliograficzny jest opisem:</p> <p>Kubińska Z.: Współczesny człowiek - w zdrowiu i chorobie. Wychow. Fiz. Zdr. 2010, 57, 10, 35-36.</p> <p>Wybierz jedną odpowiedź:</p> <p>☐ a. książki</p> <p>☐ b. rozdziału</p> <p>☐ c. artykułu z czasopisma</p>

Fragment testu dla studentów III roku studiów licencjackich – widok bezpośrednio po otwarciu testu przez studenta.

Wszystkie testy w szkoleniach mają jednakową strukturę. Baza pytań podzielona jest na różne kategorie. Każda z nich zawiera różną liczbę analogicznych pytań. System losujący losuje po jednym pytaniem z każdej kategorii, następnie miesza kolejność wylosowanych pytań i generuje zestaw dla studenta. Nasze testy zawierają maksymalnie 20 kategorii, a najliczniejsza kategoria liczy 20 pytań.

Zaprojektowanie testu w sposób opisany powyżej gwarantuje, że dla każdego studenta zostanie wygenerowany analogiczny test, ponieważ każdy student dostanie jedno pytanie danego typu (z danej kategorii). Polecenie w pytaniach w obrębie danej kategorii będzie dokładnie takie samo lub bardzo zbliżone, zmieniona będzie tylko treść, o którą student będzie pytany.

W testach wykorzystano *pytania wielokrotnego wyboru*, kiedy student wybiera odpowiedź z proponowanej listy odpowiedzi, *pytania typu prawda/fałsz* (pytanie 9), gdy student ustosunkowuje się do podanego w pytaniu zdania, określając go jako prawdziwe lub fałszywe, oraz *pytania typu krótka odpowiedź*, czyli pytania otwarte, kiedy

student wpisuje odpowiedź na pytanie w przewidziane okienko. Pytania w testach są punktowane w zależności od stopnia trudności. Z reguły najwyższe punktowane są pytania otwarte, ponieważ wymagają one od studenta pewnego zaangażowania i połączenia faktów, a nie jedynie wykazania się podstawowymi, teoretycznymi wiadomościami.

Po rozwiązaniu testu i zaakceptowaniu odpowiedzi, system generuje studentowi informację o liczbie uzyskanych punktów wraz z otrzymaną oceną. Dodatkowo system zaznacza, na które pytanie student udzielił poprawnej odpowiedzi, a na które błędnej, nie ujawniając jednocześnie, jak powinna brzmieć prawidłowa odpowiedź. Poprawne odpowiedzi zobaczy student dopiero po zamknięciu testu. W czasie trwania kursu pełny dostęp do informacji o odpowiedziach udzielonych przez studenta oraz do ewentualnej edycji testu ma tylko prowadzący.

Studenci mają trzy podejścia do zaliczenia testu, bez określenia czasu trwania pojedynczej próby. W ocenie końcowej brany jest pod uwagę najwyższy wynik punktowy. Jeśli student nie zaliczy testu w żadnej z dostępnych prób, może ponownie przystąpić do testu w sesji poprawkowej.

Testy oceniane są automatycznie przez system. Warto tu zaznaczyć, że system będzie uznawał za poprawne te odpowiedzi, które są zgodne z wzorcem podanym na etapie projektowania testu. Pewien kłopot mogą np. przysporzyć pytania otwarte, ponieważ trzeba przewidzieć, jakich odpowiedzi może udzielić student, aby zaliczył pytanie. W pytaniu nr 8 student teoretycznie może wpisać w okienko poprawną sygnaturę dokumentu. Dostanie jednak 0 punktów, ponieważ system rozpozna jego odpowiedź jako niepoprawną. Może się tak zdarzyć wtedy, gdy np. student zacznie wpis od spacji lub zostawi spację na końcu. I tu jest rola autora testu, który musi przewidzieć warianty poprawnych odpowiedzi, oraz rola prowadzącego kurs, który może ocenić pytanie „ręcznie” tzn. może zmienić (podnieść) punktację za udzielenie teoretycznie poprawnej odpowiedzi, ale nieprzewidzianej na etapie projektowania testu oraz ewentualnie dołączyć komentarz wyjaśniający korektę punktów. W niektórych pytaniach testowych typu krótka odpowiedź, za udzielenie przez studenta nie do końca poprawnej odpowiedzi, to system może zmienić (obniżyć) liczbę punktów. Wystarczy tylko przy tworzeniu testu ustalić akceptowane formy odpowiedzi częściowo poprawnych i właściwą dla nich punktację.

W niektórych kursach moduł sprawdzający zawiera obok testu również zadanie/zadania otwarte. W dołączonym przykładzie, student ma znaleźć w bazie Medline literaturę na jeden z wybranych tematów i po znalezieniu zbioru rekordów przesłać historię wyszukiwania na platformę Moodle.

Pozostałe zadania otwarte w tym szkoleniu sprawdzają inne umiejętności i dotyczą przygotowania bibliografii załącznikowej, utworzenia raportu z własnego dorobku naukowego w oparciu o bazę publikacji oraz praktycznego wykorzystania wiedzy z zakresu prawa autorskiego.

Wykorzystując hasła z tezaurya MeSH, proszę znaleźć w Medline-PubMed literaturę **z ostatnich 5 lat w języku polskim i angielskim** na jeden z poniższych tematów.

Plik z historią wyszukiwania (**History**) skopiowaną **z zakładki Advanced** należy przesłać na platformę (formaty pliku: .doc .txt .htm).

- 1. Zapalenie dziąseł a palenie tytoniu.**
- 2. Stres oksydacyjny a zespół Downa.**
- 3. Trachoma a PCR.**
- 4. Stosowanie kladrybiny w leczeniu białaczki B-komórkowej.**
- 5. Oznaczanie doksorubicyny metodą HPLC.**
- 6. Jakość życia w szpiczaku mnogim.**
- 7. Obrazowanie metodą rezonansu magnetycznego u pacjentów z zapaleniem wsierdza.**
- 8. Kwas kinureninowy a zaburzenia psychiczne.**
- 9. Stosowanie metotreksatu w leczeniu sarkoidozy.**
- 10. Streptococcus mutans a choroby przyzębia.**

Zadanie otwarte dołączone do kursu dla studentów I roku studiów doktoranckich

Po wysłaniu zadania przez studenta prowadzący dostaje powiadomienie na konto mailowe, następnie z poziomu treści maila może wejść na platformę i ocenić zadanie. Zadania są punktowane w zależności od stopnia trudności lub zaliczane bez ocen. Prowadzący oceniając zadanie, może poza wpisaniem oceny, dołączyć swój komentarz dotyczący sposobu rozwiązania zadania przez studenta. W przypadku zadań otwartych student ma możliwość ponownego przesłania odpowiedzi uwzględniającej otrzymane uwagi i wskazówki. Podobnie jak w przypadku testu, może też poprawić zadanie w sesji poprawkowej.

Szkolenia obowiązkowe kończą się z reguły zaliczeniem z oceną, fakultatywne zaliczeniem bez oceny. Ocena końcowa dla danego studenta wystawiana jest automatycznie. Wystarczy jedynie ustalić nazwy ocen, sposób ich wyświetlenia (ocena wyrażona liczbą, słownie lub procentowo), próg zaliczeniowy i granice poszczególnych ocen,

a system wygeneruje ocenę końcową widoczną w dzienniku ocen. Jeśli w szkoleniu punktacji podlega kilka aktywności np. quiz i zadania, do oceny końcowej brana jest pod uwagę suma punktów poszczególnych aktywności.

Końcowym elementem każdego kursu jest ankieta ewaluacyjna realizowana na platformie jako aktywność kwestionariusz. Ankiety udostępniono jako dobrowolne i anonimowe. Zawierają w sumie sześć pytań, cztery obowiązkowe (na rysunku zaznaczone gwiazdkami) i dwa, na które odpowiedź nie jest wymagana. W ankietach przewidziana jest również opcja ustosunkowania się studenta do treści szkolenia przez wskazanie tych, które były niezrozumiałe, lub tych, które jego zdaniem, należy uzupełnić.

Zakończenie

Zalety szkoleń odbywanych w formie online zostały wykazane w referacie A. Grygorowicz i E. Kraszewskiej „Szkolenie biblioteczne on-line jako nowoczesna forma zajęć dla studentów I roku Akademii Medycznej w Gdańsku”¹, przedstawionym podczas 25 Konferencji Problemowej Bibliotek Medycznych. Doświadczenia naszej jednostki potwierdzają tezy Koleżanek z Gdańska. Odpowiedzi udzielane w ankiecie zamieszczonej w każdym ze szkoleń wskazują również, że dla przeważającej większości studentów formuła online jest dogodną formą realizacji szkolenia (odpowiedzi „tak” lub „raczej tak”). Niewątpliwie jednak forma ta wymaga większego zaangażowania, samodzielności i wkładu pracy własnej uczestnika. Warto też zauważyć, że przygotowanie kursu od podstaw, a następnie utrzymanie jego aktualności w sytuacji częstych zmian interfejsów i funkcjonalności omawianych źródeł informacji wymagają od bibliotekarzy znacznego nakładu pracy, a samo prowadzenie kursu także jest obowiązkiem absorbującym czas i uwagę.

Wykorzystanie platformy e-learningowej Moodle w dydaktyce online zapewniło m.in.:

- podniesienie atrakcyjności szkoleń poprzez wprowadzenie bardziej zróżnicowanych form przekazu treści,
- automatyczną archiwizację wykonanych przez poszczególnych studentów testów i zadań oraz uzyskanych wyników,

¹ Anna Grygorowicz, Elżbieta Kraszevska: Szkolenie biblioteczne on-line jako nowoczesna forma zajęć dla studentów I roku Akademii Medycznej w Gdańsku. W: 25. Jubileuszowa Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych. Kształcenie użytkowników naukowej informacji medycznej – koncepcje i doświadczenia. Lublin-Kazimierz Dolny, 12-14 czerwca 2006 roku. EBIB Materiały konferencyjne nr 14 [online]. [przełączany 16 VII 2013]. Dostępny w: http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/25kpbm/grygorowicz_kraszevska_2.php

- możliwość zróżnicowania rodzaju pytań testowych (wielokrotnego wyboru, prawda/fałsz, krótka odpowiedź),
- możliwość zróżnicowania punktacji pytań testowych i zadań w zależności od stopnia ich trudności,
- możliwość przyjęcia niepełnej punktacji pytań testowych dla odpowiedzi częściowo poprawnych,
- możliwość wysyłania przez prowadzącego komentarzy i odnoszenia uwag do konkretnych pytań testowych i zadań otwartych,
- szybszy kontakt z pojedynczym uczestnikiem szkolenia i całą grupą,
- generowanie raportów aktywności poszczególnych studentów.

Z drugiej jednak strony odsłoniło słabsze strony platformy:

- brak miejsca na numer albumu w strukturze danych o uczestnikach kursu, co utrudnia identyfikację studentów,
- przy zachowaniu założenia anonimowości ankiety ewaluacyjnej, brak możliwości jej podłączenia jako obowiązkowej,
- utrudnienia związane z aktualizacjami platformy w trakcie trwania kursu, lub też wynikające z trudności technicznych przerwy w jej dostępności.